

СЕРВАТИНСЬКА

Інна Миколаївна

УДК 369

ТАКТИКА І СТРАТЕГІЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ
ДЕРЖАВНИХ ФОНДІВ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯTACTICS AND STRATEGY OF FORECASTING THE FINANCIAL RESOURCES
OF THE STATE SOCIAL INSURANCE FUND

аспірант, Черкаський
державний техноло-
гічний університет

Статтю присвячено дослідженню сучасних проблем, та перспективам розвитку державних фондів соціального страхування. Під час дослідження було здійснено оцінку сучасного стану Фондів соціального страхування в Україні, констатовано відсутність збалансованості державних зобов'язань і фінансових ресурсів, що спрямовуються на їх покриття. У статті відображено можливість застосування загальноприйнятих методів прогнозування в соціальному страхуванні. Запропоновано напрями формування стратегії розвитку системи соціального захисту населення в Україні.

Статья посвящена исследованию современных проблем и перспектив развития государственных фондов социального страхования. Осуществлена оценка современного состояния Фондов социального страхования в Украине, констатировано отсутствие сбалансированности государственных обязательств и финансовых ресурсов, которые направляются на их покрытие. В статье отражена возможность применения общепринятых методов прогнозирования в социальном страховании. Предложены направления формирования стратегии развития системы социальной защиты населения в Украине.

The article is devoted to the study of contemporary problems and prospects of development of the state social insurance funds. Current status of the Ukraine Social Insurance Fund is characterized by a lack of balance in government obligations and financial resources allocated for their coverage. In article possibility of application of the standard forecasting methods in social insurance is shown. The directions were marked to form the system of strategy for the population social protection in Ukraine.

Ключові слова: страхування, соціальний захист, фінансові ресурси, стратегія, тактика, фонд соціального страхування, реципієнт

Ключевые слова: страхование, социальная защита, финансовые ресурсы, стратегия, тактика, фонд социального страхования, реципиент

Keywords: insurance, social protection, financial resources, strategy, tactics, the social insurance Fund, the recipient

ВСТУП

Економічні реформи, що відбуваються в Україні супроводжуються збільшенням проблем у напрямі соціального захисту населення викликаних зниженням їхнього матеріального добробуту. З метою підтримки та забезпечення конституційних гарантій населення країни, уряд реалізує різні соціальні програми та проекти. Ліва частина допомог, що отримують громадяни України, фінансується за рахунок державних фондів соціального страхування. Беручи до уваги той факт, що в країні катастрофічно не вистачає бюджетних ресурсів принципи діяльності фондів, а саме надання якісних послуг щодо соціального захисту, вимагають докорінних змін, як на загальнодержавному рівні, так і на рівні конкретних розпорядників коштів.

Соціальне страхування має специфічну особливість, визначену самою природою страхування, а саме: створення механізму відшкодування збитків при виникненні страхового випадку та забезпечення доходів постраждалим [1].

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні пріоритетних напрямів діяльності фондів соціального страхування.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичну основу дослідження склали праці вітчизняних і зарубіжних економістів, монографії, матеріали науково-практичних конференцій.

Методологічну основу дослідження становить діалектичний метод пізнання, що зумовлює вивчення економічних явищ у їхньому постійному розвитку та взаємозв'язку. У роботі були застосовані загальнонаукові методи; методи логічного, системно-

функціонального аналізу, а також наукової абстракції, індукції та дедукції, порівняння, угруповання, економіко-статистичні методи обробки інформації.

РЕЗУЛЬТАТИ

Соціальне страхування – це один із видів державного матеріального забезпечення населення при настанні непрацездатності по хворобі та в інших передбачених законом випадках [2].

Основними принципами реалізації основ соціального страхування є: «обов'язковість фінансування страховими фондами витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення та соціальних послуг, в обсягах, передбачених законами про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [3].

Функціонування фондів соціального страхування в Україні регламентується низкою законодавчих актів, які визначають види та принципи надання соціального страхового захисту громадян. Так, ст. 4 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування передбачено, що видами загальнообов'язкового державного соціального страхування залежно від страхового випадку є такі: пенсійне страхування; страхування в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; медичне страхування; страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; страхування на випадок безробіття; інші види страхування, передбачені законами України [3].

Державні фонди соціального страхування, відповідно до чинного законодавства, виконують такі функції:

- концентрація грошових коштів держави на соціальне страхування;
- забезпечення гарантованої державою допомоги громадянам із тимчасової втрати працездатності, вагітності, пологам та іншим законними підставам;
- участь у розробці й реалізації державних програм охорони здоров'я й соціального страхування;
- часткове фінансування санаторіїв – профілакторіїв, оздоровчих таборів для дітей тощо.

Основними джерелами фінансування фондів, у сучасних реаліях є – кошти державного бюджету та суми перерахованого Єдиного соціального внеску. Так, 2015 р. надходження від єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування становили 185,7 млрд. грн., що на 103,4 %, (6,1 млрд. грн.) більше показників 2014 р. (97,8% від доведеного індикативного показника, що спричинено зменшенням надходжень по Донецькій та Луганській областях у порівнянні з 2014 р. на 7,8 млрд. грн. (43,2%)) [5].

Серед проблем функціонування державних фондів соціального страхування, поряд із фінансовою, варто виокремити й постійне зростання реципієнтів. Так, кількість осіб, що претендують на соціальний захист за 2014–2015 рр. значно зросла. Так, внаслідок ведення бойових дій на Сході України, кількість інвалідів, яким призначено пенсію по інвалідності (за

різними категоріями) зросла на 12,5%, кількість сімей, що втратили годувальника і потребують соціальних виплат за рахунок державних фондів соціального страхування зросла на 6,5% тощо. Загальна сума додаткових виплат (без урахування підвищення прожиткового мінімуму та соціальних стандартів), що було здійснено в 2015 р. становила 11,2 млрд. грн., у той час як від ЄСВ проти 2014 р. збільшення становило 6,1 млрд. грн. [6].

Отже, ситуація, що склалась в Україні, вимагає від уряду, під час визначення напрямів реформування державного соціального страхування, урахування геополітичних факторів, що потребують формування якісних і ефективних заходів спрямованих на вдосконалення системи адміністрування соціального страхування.

Визначальними важелями у вирішенні зазначених проблем, можуть стати стратегія та тактика акумулювання фінансових ресурсів фондів. Стратегічними напрямками діяльності фондів соціального страхування мають стати перспективні заходи щодо формування фінансових ресурсів.

Стратегія, у загальному розумінні, передбачає вибір альтернативних варіантів розвитку з використанням прогнозування для мобілізації й інвестування фінансових ресурсів [4]. Саме стратегія визначає мету й завдання поточної фінансової діяльності фондів соціального страхування. Серед найважливіших напрямів стратегії державних фондів соціального страхування варто виокремити такі: аналіз та оцінка фінансово-економічного стану фондів; розробка облікової й податкової політики; фінансове планування; управління майном; управління поточними витратами, формуванням фінансового результату; аналіз досягнення результатів діяльності конкретного фонду.

Складовою частиною стратегії є перспективне фінансове планування з такими основними параметрами діяльності, як: рівень прибутковості нагромаджень; рівень прибутковості страхових резервів; кількість застрахованих осіб; надійність; кількість отримувачів допомоги; обсяг здійснених страхових виплат тощо.

Реалізація стратегії здійснюється за допомогою тактичних заходів, які являють собою набір фінансових для рішення стратегічних завдань. Тактика, на відміну від стратегії, пов'язана з реалізацією локальних, поточних завдань функціонування фондів соціального страхування й спирається на оперативне й поточне планування. При стабільній стратегії тактика має бути гнучкою, що пояснюється впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на діяльність державних фондів соціального страхування (рис. 1).

Управління коштами державних фондів соціального страхування передбачає: формування й використання доходів, грошових фондів і капіталу, залучених на соціальне страхування. Відповідно, для забезпечення своїх зобов'язань перед застрахованими особами, фонди соціального страхування повинні мати у своєму розпорядженні відповідний фінансовий потенціал, що сукупністю фінансових ресурсів, які перебувають у фінансовому обороті, і

використовуються для здійснення страхової діяльності. Основу фінансового потенціалу фондів становлять власні фінансові ресурси (обов'язкові платежі працюючого населення та кошти державного бюджету).

Окрім окреслених заходів щодо стратегічних напрямів діяльності фондів соціального страхування, доцільно виокремити й напрями реформування в середині фондів. Так, на рівні конкретного державного фонду соціального страхування доцільно:

- здійснювати своєчасну й ефективну організацію фінансового забезпечення публічних нормативних зобов'язань;

- забезпечити збалансованість бюджету за рахунок підвищення збору страхових внесків;

- створення нової інформаційно-технологічної платформи для забезпечення переходу фондів на надання прямих допомоги застрахованим особам тощо.

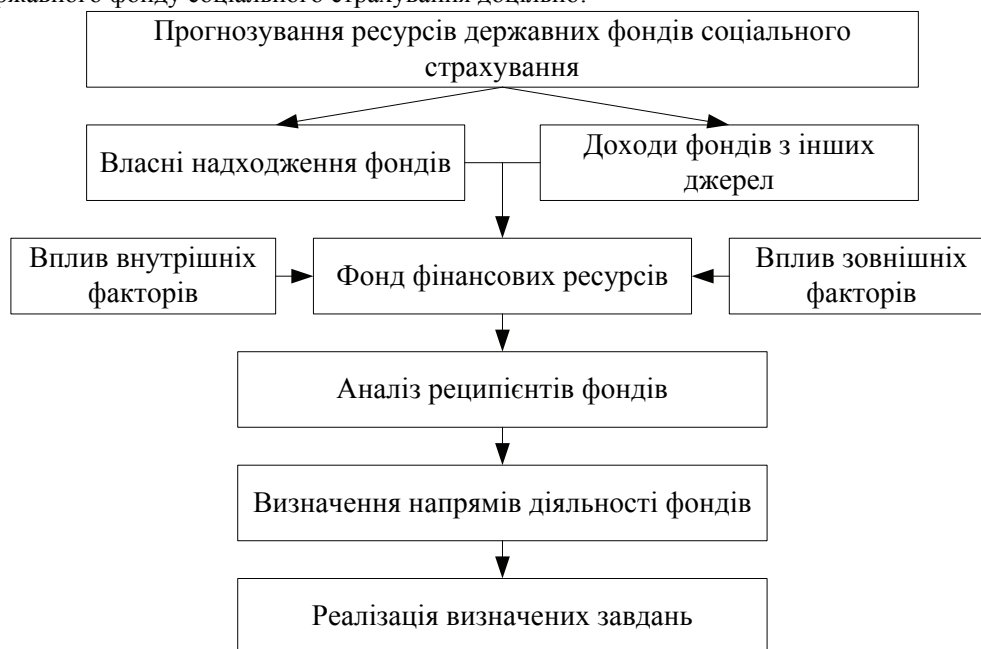

Рис. 1. Стратегічні підходи організації діяльності фондів соціального страхування

Отже, формуючи стратегічні засади наповнення державних фондів соціального страхування фінансовими ресурсами, поряд із заходами врахування зовнішніх факторів, доцільним є аналіз усього комплексу можливих заходів щодо впливу на безпосередньо внутрішні фактори наповнення фондів, регулювання яких має вирішальне значення на шляху забезпечення адекватного розміру страхових виплат, а також економічної прийнятності й довгострокової фінансової стабільності.

Список використаних джерел

1. Модернізація системи соціального страхування в Україні : Аналіт. доп. / О.П. Коваль. – К.: НІСД, 2014. – 38с.

2. Національна система загальнообов'язкового державного соціального страхування: сучасні

проблеми та стратегія розвитку [монографія]. / за заг. ред. Лібанова Е.М. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, 2005. – 188 с.

3. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23. – С. 121.

4. Щодо оптимізації системи загальнообов'язкового державного соціального страхування: Аналітична записка – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1171>.

5. <http://fru.org.ua/ua/events/business-events/stavku-yesv-znyzyly-maizhe-u-dvichi-ale-zh-splachuie-ioho-teper-tilky-robotodavets>.

6. <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/№vini/231769.html> – Сайт Фіскальної служби України.